

Organisatie en bestuur

1. inleiding

Het voorliggende document betreft de uitwerking van van werkpakket 12 door de stuurgroep Fusieproces. De stuurgroep zoekt daarbij aansluiting op hoofdstuk van het WAF-rapport van oktober 2012 en het advies en de aanbeveling die de WAF daarin geformuleerd heeft. Daarnaast heeft op 7 mei 2015 een consultatieronde met de gezamenlijke moderamina van de (wijk)kerkenraden en de stuurgroep fusieproces plaatsgevonden. De uitkomsten daarvan zijn verwerkt in dit document. De nadruk ligt daarbij op de formulering van de **visie** op “organisatie en bestuur” (paragraaf 2). In paragraaf 3 is vanuit die visie een passend **model** voor “organisatie en bestuur” gepresenteerd.

Het begrip “organisatie en bestuur” is in het WAF-rapport in sterke mate betrokken op de Algemene Kerkenraad en de wijkkerkenraden alsmede de relatie tussen deze colleges. De stuurgroep betreft in het voorliggende document daar ook de positionering van de Colleges van Kerkrentmeesters, de Colleges van Diakenen en de Organen van bijstand in onderlinge samenhang bij. De concrete uitwerking van organisatie en bestuur van de fusiegemeente in het algemeen en het functioneren van de AK in het bijzonder zal in de tweede fase van het fusieproces (detaillering) in het plaatselijke Reglement worden beschreven.

2. visie

Basisuitgangspunten fusiegemeente

Op grond van het “WAF-rapport”, het “Stappenplan Fusieproces” en de uitkomst van “Werkpakket 3” (“Hoofdstructuur van de fusiegemeente”) kunnen de centrale uitgangspunten van de fusiegemeente als volgt kernachtig worden samengevat:

- autonomie en bevoegdheden zoveel mogelijk bij de wijkkerkenraden;
- behoud van eigen identiteit van afzonderlijke wijkgemeenten;
- onderkenning van diversiteit in geloofsopvattingen en –uitingen;
- financiële zelfredzaamheid van de afzonderlijke wijkgemeenten;
- materiële aangelegenheden op centraal niveau;
- toekomstbestendigheid voor de gemeente als geheel.

De bovengenoemde basisuitgangspunten zijn bepalend voor de visie op het onderwerp “bestuur en organisatie” van de fusiegemeente en daarmee ook voor de constitutie van de Algemene Kerkenraad (AK). Hieronder is de visie vanuit deze uitgangspunten nader geformuleerd.

Kern: verbinden – coördineren – besturen – bewaren – representeren

De Kerkorde bevat een aantal concrete bepalingen met betrekking tot de AK, maar laat tegelijkertijd ook ruimte voor eigen invulling en accenten. De invulling van die eigen accenten worden ontleend aan de bovengenoemde basisuitgangspunten – of pijlers – van de fusiegemeente.

Vanuit die optiek wordt de Algemene Kerkenraad kort samengevat gezien als een:

- verbindend college van ambtsdragers,
- belast met coördinerende taken op centraal niveau,
- dat zich richt op het besturen van de gemeente als geheel
- en het bewaren van de afzonderlijke wijkgemeenten
- dat de gemeente als geheel naar buiten representeert.

Daarbij geldt nadrukkelijk dat het een college van ambtsdragers is: de leden van de AK zijn allereerst gemeenteleden die geroepen zijn tot het ambt. Dat is de hoge roeping die een voortdurende

bezinning op positie, taken en verantwoordelijkheden vraagt vanuit de Bijbel als bron en kader voor het bestuurlijke werk in de gemeente.

De leden van de AK zijn dan ook geen “bestuurders”, maar “ambtsdragers met een bestuurlijke taak”. Van hen wordt verwacht dat zij met wijsheid optreden en hun bestuurswerk uitvoeren. De AK heeft een verbindende rol tussen de wijkgemeenten. Dat vraagt van de AK om oog te hebben voor de verscheidenheid in geloofsopvattingen binnen de gemeente en recht te doen aan de binnen de gemeente voorkomende kerkelijke verscheidenheid. De AK spant zich daarbij in om depolariserend en met christelijke bewogenheid om te gaan met die verscheidenheid en om het gemeenschappelijke te zoeken en aan te dragen voor de gemeente als geheel. Zij put uit en beroept zich daarbij op de Bijbelse grondslagen.

De AK dient de belangen van de gemeente als geheel. De wijkgemeenten zijn zelfredzaam, bezitten een eigen specifieke identiteit en zijn autonoom in hun beleid. Toch zijn er ook situaties waarin de grenzen van de autonomie van de wijkgemeenten bereikt worden. Dat is met name het geval wanneer besluiten of activiteiten van de ene wijkgemeente raken aan de belangen en de identiteit van de andere wijkgemeente. Daar waar de autonomie van de wijkgemeenten ophoudt, begint het domein en de zeggenschap van de AK. Waar die grenzen liggen, zal echter niet altijd evident zijn. Dat zal in de praktijk ervaren moeten worden. Het is aan de wijkgemeenten om in situaties van conflicterende belangen de AK te consulteren. De AK heeft in die gevallen de rol als objectieve mediator te vervullen en dient een zorgvuldige belangenafweging te maken. De AK laat het gesprek met de partijen daarbij prevaleren boven de formele macht.

De voornoemde taken van de AK richten zich sterk op interne aangelegenheden. Maar de AK representeert daarnaast de gemeente als geheel naar buiten. Dat is met name het geval in formele contacten met andere kerk- en geloofsgenootschappen, de burgerlijke overheid en bij formele aangelegenheden waarvoor de gemeente als geheel – en niet de afzonderlijke wijkgemeenten – wordt uitgenodigd. Hetzelfde geldt bijvoorbeeld bij het vertolken van een standpunt of het nemen van initiatieven in maatschappelijke kwesties waarover bij de wijkgemeenten eensluidendheid bestaat. In die situaties is de AK het aangewezen orgaan om de gemeente als geheel extern te vertegenwoordigen.

Positie: AK náást de wijkkerkenraden

De stuurgroep constateert dat de Kerkorde de AK niet beschouwt als een “meerdere vergadering”. Daarmee is bedoeld dat de AK in hiërarchische zin niet hoger staat dan de wijkkerkenraden. De AK is niet een hoger besluitvormend college van ambtsdragers dat kerkordelijk rechtsgeldige besluiten van de wijkkerkenraden kan herroepen. De AK opereert in deze opvatting dan ook niet bóven de wijkkerkenraden, maar er naast.

De agenda van de AK is dan ook een geheel andere dan die van de wijkkerkenraden en veel meer gericht op de coördinerende en verbindende rol dan op de beleidsmatige, pastorale en operationele taken, die in een wijkkerkenraad spelen

De AK heeft een neutrale en onbevooroordeelde positie ten opzichte van de afzonderlijke wijkkerkenraden. De AK is met name een coördinerende vergadering en behandelt onderwerpen die de gemeente als geheel aangaan en derhalve een centrale coördinatie behoeven. Voor de hand liggende voorbeelden zijn het vaststellen van kerkdienst- en collecteroosters. Maar ook het goedkeuren van jaarbegrotingen en het vaststellen van jaarrekeningen van het Centrale College van Kerkrentmeesters en het Centrale College van Diakenen is een onderwerp dat de gemeente als geheel betreft en daarom op het op bord van de AK ligt. De AK heeft in deze rol een bewakende en bewarende taak met het oog op de continuïteit van de gehele gemeente.

Samenstelling AK

De Kerkorde schrijft in Ordinantie 4 artikel 9 lid 2 voor dat de AK is samengesteld uit leden van de wijkkerkenraden en stelt daarbij een minimum eis met betrekking tot de aantallen predikanten (2), ouderlingen (3), ouderlingen-kerkrentmeester (2) en diakenen (3) die zitting hebben in de AK. Uit de

consultatie van de moderamina aangaande de samenstelling van de AK vanuit de visie op de rol en positie in de fusiegemeente is een voorkeur voor een evenredige vertegenwoordiging vanuit de wijkkerkenraden naar voren gekomen. Die voorkeur wordt ingegeven door overwegingen van evenwichtigheid in de stemverhoudingen in de AK en het zorgvuldigheidsbeginsel waarbij ieder individueel AK-lid een gelijke positie ten opzichte van de andere AK-leden heeft. Bij onevenredige vertegenwoordiging zouden individuele AK-leden de schijn van zwaarder wegend stemrecht en daarmee van overbeïnvloeding tegen kunnen krijgen. Evenredige vertegenwoordiging beschermt tegen deze schijn en borgt het zorgvuldigheidsbeginsel in de toekomst van de fusiegemeente.

Het bovenstaande betekent een gelijke numerieke verhouding tussen de vertegenwoordigende ambtsdragers vanuit de drie wijkgemeenten. Met het oog op de slagvaardigheid van de AK én omdat de beleidsbevoegdheid op het niveau van de wijkkerkenraden ligt, verdient een zo klein mogelijke AK de voorkeur. Zie verder paragraaf 3. *Model*.

Profiel AK-leden

De wijkkerkenraden dienen het belang van de wijkkerkenraden; de AK dient het belang van de gemeente als geheel. Dat betekent dat de leden van de AK – hoewel evenredig vertegenwoordigd – niet primair als “afgevaardigden” van wijkkerkenraden zitting hebben. De AK is immers geen “kerkelijk parlement” waarin de vertegenwoordigers van de wijkgemeenten het belang van hun (eigen) wijkgemeente dienen.

Van de leden van de AK wordt daarom verwacht dat zij het belang van de gemeente als geheel dienen. Dat vraagt van die leden om een onderscheid te maken tussen hun rol als lid van de wijkkerkenraad en als lid van Algemene Kerkenraad. AK-leden dragen immers evenveel verantwoordelijkheid voor de andere wijkkerkenraden als voor de wijkkerkenraad waar zij zelf deel van uit maken. Een AK-lid moet derhalve in staat zijn om “boven de partijen” te staan (niet in hiërarchisch opzicht) en vanuit het bovenliggende perspectief objectieve en evenwichtige afwegingen te maken. Daarbij mogen niet zijn of haar eigen persoonlijke voorkeuren prevaleren, maar zoekt het AK-lid het goede voor de gehele gemeente. Samengevat geldt voor een AK-lid de volgende volgorde van afnemend gewicht bij afwegingen en besluiten:

1. belang van de gemeente als geheel staat voorop;
2. belang van de wijkgemeente is secundair;
3. persoonlijke voorkeur is ondergeschikt.

Van een AK-lid wordt verder verwacht worden dat hij of zij vanuit de Bijbelse bronnen en kaders opereert en daarop aanspreekbaar is, zoals dat voor iedere ambtsdrager geldt. Voor de AK-leden geldt dat zij handelen en besluiten in overeenstemming met de wijsheid die de Bijbel ons aanreikt, niet om die in zetten voor het eigen gelijk, maar om in geestelijke bewogenheid het goede te zoeken voor de gemeenteleden, in dienst van de kerk en bovenal tot lof en eer van God.

Taken AK op hoofdlijnen

Hieronder is een overzicht van taken behorend tot de AK op hoofdlijnen indicatie weergegeven.

- ontwikkelen en uitvoeren van het beleid van de centrale gemeente
- opstellen, onderhouden en bewaken van het plaatselijke Reglement
- overleg met burgerlijke overheid
- representeren van de centrale gemeente als geheel
- begrotingen Colleges KR en D beoordelen en goedkeuren
- jaarrekeningen Colleges KR en D beoordelen en vaststellen
- roosters kerkdiensten en collecte (laten) opstellen en formeel vaststellen, onderhouden en bewaken
- alle kerkordelijk voorgeschreven en vastgelegde taken,
- coördineren van centrale taken, organen en commissies
- bijeenroepen, organiseren en documenteren AK-vergaderingen

In het op te stellen plaatselijke Reglement voor de fusiegemeente wordt de invulling daarvan verder uitgewerkt.

Relatie wijkkerkenraden, organen en commissies

In de voorgaande paragrafen ligt onder de noemer van Organisatie en bestuur de nadruk sterk op de Algemene Kerkenraad in relatie tot de wijkkerkenraden. Omdat het aspect Organisatie en bestuur zich echter veel verder uitstrekt dan de AK en wijkkerkenraden is in de bijlage in beeld gebracht hoe de relaties tot de organen van bijstand en commissies op hoofdlijnen liggen. Daarbij is aangegeven of het betreffende orgaan of commissie organiek centraal (AK) of decentraal (wijkkerkenraad) is ondergebracht.

In het op te stellen plaatselijke Reglement voor de fusiegemeente zal een en ander nader uitgewerkt moeten worden.

3. MODEL

De kerkorde stelt in Ordinantie 4 artikel 9 lid 2 de volgende minimum eis aan de samenstelling van de AK:

- tenminste 2 predikanten
- tenminste 3 ouderlingen
- tenminste 2 ouderlingen-kerkrentmeester
- tenminste 3 diakenen

Op basis van de criteria “evenredige vertegenwoordiging” (1) en “minimale bezetting” (2), die in de voorgaande tekst is onderbouwd, wordt de samenstelling van de AK van de fusiegemeente (bestaande uit 3 wijkgemeenten):

- **3 predikanten**
- **3 ouderlingen**
- **3 ouderlingen-kerkrentmeester**
- **3 diakenen**

In totaal bestaat het College van de Algemene Kerkenraad derhalve uit 12 leden. De kerkordelijke mogelijkheid en de wenselijkheid om een onafhankelijk voorzitter en onafhankelijke scriba boventallig toe te voegen kunnen in de fase van nadere uitwerking van het plaatselijke Reglement overwogen worden. Overigens blijft die mogelijkheid los van het Reglement altijd bestaan, omdat deze in de Kerkorde vastligt.

Onafhankelijkheid houdt in ieder geval in dat de toegevoegde voorzitter en / of scriba geen gebruik maken van hun stemrecht.

Bijlage

Onderlinge relaties AK, wijkkerkenraden, organen van bijstand en commissies op hoofdlijnen.

	Centraal	Decentraal
<i>KERKENRADEN EN COLLEGES</i>		
Algemene Kerkenraad	X	
Wijkkerkenraad		X
- wijkraad van kerkrentmeesters		X
- wijkraad van diakenen		X
College van Kerkrentmeesters	X	
- Kerkelijk bureau	X	
- Exploitatie 't Winkeltje	X	
College van Diakenen	X	
<i>ORGANEN EN COMMISSIES</i>		
Jeugdwerk		X
Verenigingen		X
Commissies		X
Kerkelijk bureau	X	
Communicatie:		
- webbeheer	X	
- webcontent		X
- kerkbode – beheer	X	
- kerkbode – inhoud		X
Identiteitscommissie Huis ter Leede	X	
Vertrouwenspersonen	X	
Ondersteuning godsdienstonderwijs	X	
Kerkdiensten verstandelijk beperkten:		
- coördinatie	X	
- organisatie diensten		X